

บันทึก

เรื่อง ปัญหาข้อกฎหมายตามมาตรา ๒๑ จัตวา แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ และ
มาตรา ๘๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีหนังสือ ที่ กษ ๐๒๐๒/๓๕๑๘๙ ลงวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีคำสั่งอนุญาตให้นายบุญส่ง สรรพศรี ผู้ตรวจราชการกระทรวง (ผู้ตรวจราชการ ๑๐) สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ลาออกจากราชการตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๓๒ เป็นต้นไป^๑ และได้รายงานการอนุญาตให้ข้าราชการลาออกจากราชการไปยังสำนักงาน ก.พ. แล้ว ต่อมา ภายหลังจากที่นายบุญส่ง สรรพศรีได้รับอนุญาตให้ลาออกจากราชการ คณะกรรมการ ป.ป.ป.^๒ ได้มีมติว่านายบุญส่ง สรรพศรี มีมูลความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง และได้ส่งเรื่องให้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการทางวินัยต่อไป ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ พิจารณาแล้วเห็นว่า แม้ตามมาตรา ๒๑ จัตวา^๓ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการ ทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๐ จะ กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาต้องดำเนินการสอบสวนทางวินัยต่อไปก็ตาม แต่โดยที่ตามมาตรา ๘๙^๔

^๑ คำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ ๙๒/๒๕๓๒ เรื่อง อนุญาตให้ข้าราชการลาออกจาก ราชการ ลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๒

^๒ สำนักงาน ป.ป.ป. ได้ส่งสำเนามติของคณะกรรมการ ป.ป.ป. มาเพื่อประกอบการพิจารณา ซึ่งปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า คณะกรรมการ ป.ป.ป. ได้มีมติรับเรื่องกล่าวหา ร้องเรียนนายบุญส่ง สรรพศรี ไว้พิจารณาเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๓๐ และมีมติชี้มูลความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรงเมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๓๒

^๓ มาตรา ๒๑ จัตวา เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดมีกรณีถูกกล่าวหา ร้องเรียนว่าทุจริตหรือ ประพฤติมิชอบในวงราชการตามมาตรา ๑๗ ทวิ ในกรณีที่เป็นความผิดอย่างร้ายแรง หรือในกรณีที่มีพฤติการณ์ ร้ายแรงผิดปกติก่อหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ และคณะกรรมการได้มีมติให้รับไว้พิจารณาตามมาตรา ๒๐ แล้ว แม้ภายหลังผู้นั้นจะพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปแล้วด้วยเหตุอื่น นอกจากตาย ก็ให้คณะกรรมการมี อำนาจดำเนินการต่อไปได้ แต่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้นั้นพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ ของรัฐ และในกรณีที่คณะกรรมการมีมติว่าเรื่องที่สอบสวนมีมูลว่าผู้นั้นกระทำความผิดอย่างร้ายแรง หรือผู้นั้น ร้ายแรงผิดปกติก่อหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ก็ให้ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น พนักงานอัยการ นายกรัฐมนตรี หรือคณะกรรมการตุลาการแล้วแต่กรณี ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไปได้เสมือนว่าผู้นั้นยัง มิได้พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ

^๔ มาตรา ๘๙ ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง หรือถูกฟ้องคดีอาญา หรือต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา เว้นแต่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือ

แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับสำหรับข้าราชการพลเรือน ได้กำหนดให้ดำเนินการสอบสวนทางวินัยแก่ผู้พ้นจากราชการไปก่อนแล้วได้เฉพาะกรณีที่ผู้บังคับบัญชาทราบมูลกรณีความผิดวินัยอย่างร้ายแรงก่อนวันที่ข้าราชการผู้ถูกกล่าวหาจะพ้นจากราชการ ดังนั้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงไม่อาจสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย นายบุญส่ง สรรพศรี ในกรณีข้อกล่าวหาตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. มีมติชี้มูลความผิดได้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงขอหารือว่า ความเห็นของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดังกล่าวถูกต้องหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) ได้พิจารณาปัญหาตามข้อหารือดังกล่าวประกอบกับคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวง) ผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ป. และผู้แทนสำนักงาน ก.พ. แล้ว มีความเห็นว่า การดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการพลเรือนที่ได้ออกจากราชการไปแล้ว ตามมาตรา ๘๙^๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนพ.ศ. ๒๕๑๘ เป็นเรื่องการดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการพลเรือนซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ แต่สำหรับกรณีตามข้อหารือนี้เป็นเรื่องที่มีการกล่าวหาร้องเรียนต่อคณะกรรมการ ป.ป.ป. ว่า นายบุญส่ง สรรพศรี กระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการฯ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวมีบทบัญญัติกำหนดอำนาจและหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาในการดำเนินการทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐไว้เป็นพิเศษนอกเหนือจากที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ เพื่อให้บรรลุดุฎประสงค์ในการป้องกันและปราบปรามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทุจริตหรือประพฤติมิชอบโดยอาศัยอำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ราชการของตน กล่าวคือ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๑๙^๖ มาตรา ๑๙^๗ ทวิ^๗ และมาตรา ๑๙^๘ ได้บัญญัติ

ความผิดลหุโทษ แม้ภายหลังผู้นั้นจะออกจากราชการไปแล้ว ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๘๖ หรือมาตรา ๙๒ วรรคสาม แล้วแต่กรณีก็ยังมีอำนาจสั่งดำเนินการลงโทษหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งให้เป็นไปตามหมวดนี้ได้ เว้นแต่ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้นั้นจะออกจากราชการเพราะตาย

^๔ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๔)

^๖ มาตรา ๑๙ เมื่อคณะกรรมการมีมติว่าเรื่องที่สอบสวนเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดมีมูลว่าผู้นั้นกระทำความผิด ให้ประธานกรรมการรายงานให้นายกรัฐมนตรีทราบและส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาของผู้นั้นดำเนินการทางวินัยต่อไป และถ้ากรณีเป็นความผิดทางอาญาก็ให้แจ้งต่อพนักงานสอบสวน ดังนี้ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่คณะกรรมการมีมติตามมาตรา ๑๗ ทวิ

สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งไม่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัย เมื่อคณะกรรมการมีมติว่าเรื่องที่สอบสวนเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวมีมูลเป็นการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ ให้ประธานกรรมการรายงานให้นายกรัฐมนตรีทราบและส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้ง

ให้ประธานกรรมการ ป.ป.ป. ส่งเรื่องที่มีมูลว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำผิด ให้ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นดำเนินการทางวินัย ซึ่งผู้บังคับบัญชาต้องแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนทางวินัย หรือต้องดำเนินการเพื่อพิจารณาโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง และเมื่อผู้บังคับบัญชาได้รับแจ้งผลการสอบสวนทางวินัยจากคณะกรรมการสอบสวนแล้ว ต้องสั่งดำเนินการตามอำนาจหน้าที่โดยเร็ว

นอกจากนี้ มาตรา ๒๑ จัตวา^๔ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๐ ยังได้บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ป. มีอำนาจดำเนินการเรื่องกล่าวหา ร้องเรียนเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกกล่าวหาได้พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปแล้วได้แต่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้นั้นพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. มีมติว่าเรื่องที่สอบสวนมีมูลว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดอย่างร้ายแรง ก็ให้ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไปได้เสมือนว่าผู้นั้นยังมิได้พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ดังนั้น ในการพิจารณาปัญหาตามข้อหาเรื่องนี้ว่าผู้บังคับบัญชามีอำนาจสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนนายบุญส่ง สรรพศรี ได้หรือไม่ จึงต้องพิจารณาตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการฯ ซึ่งเมื่อได้พิจารณาแล้วข้อเท็จจริงปรากฏว่า การลาออกจากราชการของนายบุญส่ง สรรพศรี มีผลตั้งแต่วันที่

ถอดถอนผู้นั้นดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป และหากกรณีเป็นความผิดทางอาญาก็ให้แจ้งต่อพนักงานสอบสวน ทั้งนี้ภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง

ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง ถ้ามีความจำเป็นคณะกรรมการอาจอนุญาตให้ขยายระยะเวลาออกไปอีกไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสามสิบวันก็ได้ เมื่อเห็นว่ามีเหตุผลอันสมควร

^๓ มาตรา ๑๙ ทวิ เมื่อผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับเรื่องตามมาตรา ๑๙ แล้ว ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนทางวินัย หรือต้องดำเนินการเพื่อพิจารณาโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องดังกล่าว เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการประการใดไปบ้างแล้วให้แจ้งคณะกรรมการทราบผลทุกสามสิบวัน

ในการสอบสวนทางวินัยตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการสอบสวนนำสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการมาใช้เป็นหลักในการสอบสวนและทำความเข้าใจกับผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนด้วย และในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนมีความเห็นขัดแย้งกับมติของคณะกรรมการก็ให้แสดงเหตุผลไว้ในสำนวนการสอบสวนทางวินัยนั้นด้วย

^๔ มาตรา ๑๙ ตริ เมื่อผู้บังคับบัญชาได้รับแจ้งผลการสอบสวนทางวินัยจากคณะกรรมการสอบสวนตามมาตรา ๑๙ ทวิ แล้ว ต้องสั่งดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไปโดยเร็ว

เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้ว ไม่ว่าจะลงโทษหรือไม่ก็ตาม ต้องแจ้งให้คณะกรรมการทราบภายในสิบห้าวัน

^๕ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๓)

๑ มีนาคม ๒๕๓๒ แต่คณะกรรมการ ป.ป.ป. ได้มีมติรับเรื่องกล่าวหา ร้องเรียนนายบุญส่ง สรรพศรี ไว้พิจารณาตั้งแต่วันที่ ๒ เมษายน ๒๕๓๐ ซึ่งเป็นระยะเวลาก่อนที่นายบุญส่ง สรรพศรี ลาออกจากราชการและต่อมาคณะกรรมการ ป.ป.ป. ได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๓๒ ว่า เรื่องที่สอบสวนนายบุญส่ง สรรพศรี มีมูลความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งเป็นระยะเวลาภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่นายบุญส่ง สรรพศรี ลาออกจากราชการ ฉะนั้น ผู้บังคับบัญชาจึงมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนทางวินัยนายบุญส่ง สรรพศรี ได้ตามนัยมาตรา ๑๙ ทวิ^{๑๐} และมาตรา ๒๑ จัตวา^{๑๑} แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๐

(ลงชื่อ) วัฒนา รัตนวิจิตร

(นายวัฒนา รัตนวิจิตร)

รองเลขาธิการฯ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓

^{๑๐} โปรดดูเชิงอรรถที่ (๗)

^{๑๑} โปรดดูเชิงอรรถที่ (๓)